

конкретну слідчу ситуацію та керуючись ст.84 КПК України, де зазначено, що доказами в кримінальному провадженні є фактичні дані, отримані у передбаченому КПК України порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню.

Отже, правильна оцінка слідчим інформативності та доказового значення матеріалів технічного розслідування нещасного випадку на виробництві, дозволить правильно визначити подальший напрям розслідування, сформулювати перелік та порядок проведення слідчих (розшукових) дій, сприятиме конкретизації слідчих версій.

Топчій В.В.,

здобувач Відкритого
міжнародного університету
розвитку людини «Україна»

ЗМІСТ ПОЧАТКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ТРУДОВИХ ПРАВ ТА ДЖЕРЕЛА ЇЇ ОДЕРЖАННЯ

Результативність діяльності правоохоронних органів, які покликані протидіяти протиправним діянням багато в чому залежить від здатності своєчасно та чітко виявляти у оточуючій дійсності ознаки такого діяння.

По відношенню до злочинів проти трудових прав ця діяльність ускладнюється тим, що вони мають високий рівень латентності, нерідко їх виявлення можливе тільки за результатами перевірок органів нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю або під час розслідування інших злочинів, що супроводжується проведенням ревізій та інших планових та позапланових перевірок фінансово-господарської або інших видів діяльності суб'єктів підприємництва, що суттєво ускладнює

розслідування, адже, зважаючи на періодичність згаданих перевірок, між кримінальним правопорушенням та початком його розслідування може проходити тривалий час, що неминуче призводить до втрати доказової інформації та ускладнює проведення слідчих (розшукових) дій.

Вивчення емпіричних даних практики розслідування злочинів проти трудових прав, статистичної, аналітичної, звітної інформації органів нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю та інших суб'єктів, які у процесі своєї діяльності можуть виявляти ознаки кримінальних правопорушень досліджуваної категорії, дозволило одержати об'єктивні дані та результати, які дозволяють визначити найбільш поширені джерела одержання первинної інформації про згадані кримінальні правопорушення, а відтак і визначити напрям їх пошуку, виявлення та опрацювання. Поєднання згаданих даних та власних наукових результатів із комплексним урахуванням сучасних досягнень криміналістичної науки, а також інших галузей права, норми яких застосовуються у розслідуванні злочинів проти трудових прав, дозволяє виокремити та розглянути специфіку виявлення злочинів проти трудових прав, визначити характер первинної інформації та особливості початку їх досудового розслідування.

У відповідності до класифікації, запропонованої Є.П. Фірсовим, об'єкти інформації можна поділити на матеріальні (які поєднують документальні та речові носії інформації) та особистісні (які є джерелами и інформації) [1, 91].

Користуючись запропонованою класифікацією, до особистісних джерел інформації про злочини проти трудових прав віднесено осіб, які володіють відомостями про ознаки кримінального правопорушення (про місце, спосіб, час та інші обставини його вчинення). Це можуть бути особи, трудові права яких було порушено, родичі та знайомі таких осіб, працівники підприємства, особи, які раніше працювали на конкретному підприємстві, представники органів нагляду і

контролю за додержанням законодавства про працю, співробітники прокуратури, податкової служби та ін.

Документальні джерела інформації – це, переважно, документи, складені за результатами перевірок, а також документи підприємства, установи, організації, які підтверджують або спростовують певні юридичні факти та / або на яких відображено сліди злочинної діяльності.

До найбільш типових джерел інформації про кримінальні правопорушення проти трудових прав належать наступні.

1. Особа, чиї трудові права порушено. Зміст початкової інформації переважно складають відомості про факт та спосіб порушення трудових прав на конкретному підприємстві. Може бути відома інформація про особу, яка вчинила кримінальне правопорушення (не завжди знаходить підтвердження), інформація про назву підприємства, його організаційно-правову форму, адресу, власника, спосіб оформлення трудових правовідносин, а також щодо мотиву вчинення злочину.

2. Матеріали перевірки Держпраці України (територіальних підрозділів). Тут зафіксовано факт порушення трудового законодавства, що містить ознаки кримінального правопорушення. Відомо про спосіб порушення, встановлено особу, яка допустила порушення, особу (коло осіб) трудові права яких були порушені, інформацію про підприємство (місце знаходження, організаційно-правова форма, власник).

3. Про порушення трудового законодавства стало відомо під час розслідування іншого кримінального правопорушення. За результатами проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, перевірок, ревізій, експертиз та ін.. стало відомо про факт порушення трудового законодавства, спосіб порушення та особу, яка його вчинила.

4. Порушення трудового законодавства виявлено під час прокурорської перевірки. Виявлено факт кримінального правопорушення, відомо про спосіб порушення, особу (осіб), які його вчинили, а також наявна інформація про підприємство та його власника, переважно встановлено особу (коло осіб) права яких порушено.

5. Порушення трудового законодавства виявлено податковою службою. Одержано відомості про спосіб порушення трудового законодавства, інформацію про підприємство (місце знаходження, організаційно-правова форма, власник).

6. Повідомлення про порушення трудового законодавства, що містить ознаки кримінального правопорушення у ЗМІ. Аналіз публікацій у ЗМІ про порушення трудових прав свідчить, що вони можуть містити інформацію про спосіб порушення трудового законодавства, осіб, які його вчинили, конкретне підприємство, осіб, чії права було порушено, мотив.

7. Повідомлення про порушення трудового законодавства особами, які раніше працювали на підприємстві або працюють зараз, але не є потерпілими. Інформація по факт порушення трудового законодавства, підприємство, де воно відбулось, ким допущене, коло осіб, права яких порушено. Мотив вчинення.

8. Інші джерела (громадські, правозахисні організації, безкоштовні юридичні консультації, тематичні «гарячі лінії» профспілкові об'єднання тощо). Попередньо може бути встановлено інформацію про спосіб порушення трудових прав, коло осіб, права яких порушено, підприємство, мотив вчинення та особу, яка вчинила правопорушення.

У підсумку зазначимо, що для успішного виявлення та розслідування злочинів проти трудових прав у кожному разі важливе точне розуміння характеру первинної інформації про ці злочини, обізнаність про засоби, способи та джерела її одержання, а тому практичним працівникам потрібно приділяти цьому питанню окрему увагу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Фирсов Е.П. Криминалистическая характеристика налоговых преступлений. Вопросы квалификации и расследования преступлений в сфере экономики: Сб. науч. ст. Саратов, 1999. – С. 91–92.